

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

F. Schuchle del.

C.A. Roszel F. Forlag

L. W. Thomsen & Kjöbenhavn 1860

RISTRUP,
i Jylland.

RISTRUP,

i Jylland.

En Mil og 3 Fjerdingej vest for Aarhus og 3/4 Mil nordøst for Standerborg ligger Herregaarden Ristrup, i Sabro Sogn og Herred, Aarhus Amt. Gaarden har en smuk Beliggenhed paa en Bakkefraaning. Hovedbygningen ligger lavest, og fra den har man et skjønt Skue ud over den saa kaldede Ris Skov, der gaar rundt om Haven. Af denne Skov har Gaarden, som oprindeligt hed Ristorp, sandsynligvis sit Navn; i den er der Spor af gamle Volde, fra hvilke en stenlagt Vej, der nu er dybt nebe i Jorden, har ført igjennem Ristrup Mose til Kvottrup Mose.

Denimod Slutningen af det 15de Hundrebaar gav Fru Johanne Nielsdatter af Ristrup Morten Krabbe et Pantebrev paa 100 rhinske Ghlden, hvilket hans Datter Fru Margrete af Bøgested 1518 overdrog til Prior og Konventbrødre i Fellsigaandehuset i Aalborg, imod at de om Høvedagen skulde holde en Messe for hendes og hendes Forældres og nærmeste Vænders Sjæle. I første Halvdel af det 16de Hundrebaar tilhørte Gaarden Hans Røstrup og hans Hustru Fru Anne Høg, Datter af Jakob Høg til Wang og Fru Johanne Krumpen. Hun var Enke 1546. Efter dem ejede Sønnen

Lavrids Røstrup Gaarden. Han fik i Juni 1592 Lensbrev paa Sabro Herred, nemlig baade Kronens og Stiftens Indkomst med Vænder og Tjenere, vist og uvist, saaledes som Thomas Basti til Katholm sidst havde haft det i Bærgø, og han skulde nyde og beholde det, indtil Kongen anderledes tilfagde, imod en aarlig Afgift af 200 Rdlr. og imod at tjene med to Stridsheste; Tiltrædelsen skulde regnes fra 1ste Maj s. A. I December 1594 udtog han en Herredagsstævning imod Christen Munk til Gjeslinggaard for nogle Ord, denne havde udtalt imod ham paa Viborg Raadsting, og hvorved han mente sin Ære og „Kemp“ angreben. I den Anledning indkaldte han som Vidner Mavrids Stygge til Holbækgaard, Børgen Friis til Krasstrup, begge Landdommere, Christoffer Mikkelssen (Tornekrands) til Lundbæk, Dve Lunge til Døben, Dve Suel til Palétrup, Palle Friis til Slette og Kjeld Suel til Stubbergaard. Lavrids Røstrup vilde møde for Kongen og Rigsraadet til den første almindelige Herredag og tage med sig de Vidnesbyrd, han monne have imod Christen Munk. Hans Hustru Fru Kirsten Rud nævnes som Enke i en Herredagsdom 1610. Sez Har

RISTRUP,

i Jylland.

efter forekommer Hans Stram som Gaardens Ejer; hans Hustru var Fru Anne Parsberg. I Aaret 1643 var Christian den fjerdes og Fru Kirstine Munks Søn Oves Valdemar Christian Herre til Ristrup. Han havde Gaarden næppe længer end til 1646, da han synes at have faaet Salts Sølland i Steben, og Ristrup blev nu Krongods. Fra Mølleren Christen Rasmussen i Sabro Mølle, der laa tæt ved og hørte til Gaarden, fik Kongen i Februar 1649 en Ansøgning om Fritagelse for at svare Kantgilde. Han var i forleden Krig bleven haardt behandlet af de Svenske og jagen fra Møllen nogen Tid, imedens den saaledes medtoges, at den nu var aldeles brøstfældig. Desuagtet krævede Lensmanden Hr. Oluf Parsberg Kantgilde deraf. Møllen var uden Vord og stulde hde 15 Tdr. Mel aarlig. Hvis han ej kunde faa denne Bøn opfyldt, maatte han med Kone og Børn gaa debden (derfra). Lensmanden stadfæstede Rigtigheden heraf og bad Kongen give Mølleren denne Lempe. Dette Oves Valdemars forrige Gods hørte til det, der stulde sælges til Afdrag paa Rigens Gæld, og Mølleren havde af Lensmanden faaet Afslag, fordi han selv stulde holde Møllen ved Lige. Ifkun kort Tid derefter beholdt Kronen Ristrup Hovedgaard, som 1650 med en Del af Odsbet, nemlig i Sabro Herred, Røbing Sogn 9 Gaarde, hvoraf 1 Selvejergaard, 3 Hølvgaarde, hvoraf 1 Selvejergaard, 2 Hol, 13 Huse, 1 Mølle, 1 „Kirkegaard“, 1 Præstegaard og 1 Præstebol samt desuden Pungballegaard blev bortbyttet til Kaspar v. Werderhoff, imod Hovedgaarden Ristrup i Sognet af samme Navn paa Mors med Gods. Den næste Ejer var Hans v. Rosfow, der blev adlet 1681. Han ejede Ristrup i Juni 1675, da han fik Stjæde af Hans Ranssen, Afsesfor i Amiralitets- og Kommissariats-Kollegiet, paa 37 Tdr. 6 Str. 3 Fd. Hartorn i Sabro Herred, Lilt Sogn, Gjebing By (som nu ligger i Høstle Herred) for 1892 Rdlr. Dette Gods havde tilfaldet Selgerens Hustru

Elisabeth Pedersdatter efter hendes afdøde Fader, Afsesfor i Højesteret og Borgemeister i Kjøbenhavn Peder Pedersen, hvilken sidste havde kjøbt det af Kronen i December 1666. Af Amtmand Otte Vjelle til Rørbysgaard købte Hans v. Rosfow i Maj 1696 1 Selvejergaard i Faarup Sogn og By, Sabro Herred, hvis Hartorn var 8 Tdr. 5 Str. Da Hans v. Rosfow døde 1702 uden Livsarvinge, fik Ristrup Aaret efter en ny Ejer, den mest bekendte af alle de Mænd, hvem Gaarden har tilhørt. Det var Digteren Tøger Keenberg, hvis Liv fortjener en nærmere Omtale.

Han var en Søn af Klavs Christensen Keenberg, Borgemeister i Viborg og født i Aaret 1656. Da Forældrene havde mange Børn, fik han Undervisning af en Huslærer, indtil han kom i sin Fødebyhs lærde Skole, hvorfra han 1675 afgik til Universitetet. I sit 23de Aar underkastede han sig theologisk Examen og tiltraadte Aaret efter en Udenlandsrejse, studerede i Holland og England, hvor han vandrede en Vinter i Oxford, og drog derpaa til Frankrige. Fra Paris fulgte han med sin ældre Broder Frans Keenberg, senere Doktor i Medicinen og Læge i Aalborg, over Marseille til Italien, besøgte Padua og Venezia, Rom og Neapel og gik over Tyskland og Holland tilbage til Viborg, hvor de antom henimod Vinteren 1682. Paa denne Rejse havde han tilegnet sig gode Kunnskaber i Fransk, Italiensk og Engelsk, saa at han kunde skrive disse Tungemaal. Efter sine velhavende Forældre arvebe han ikke meget, da han havde mange Søstende; besaarfag forpagtede han Herregaarden Pnderupgaard i Rindø Herred af sin Broder Jens Keenberg, der var Rektor i Viborg og havde faaet denne Gaard som sin Løb efter Faderen. 1685 blev han udnævnt til Sekretær i Kancelliet, hvilket imidlertid ifkun var en tom Tittel, efterform han vedblev at bo i Jylland. Endelig blev han efter Anbefaling af Geheimmeraad Lerche 1703 udnævnt til fjerde

RISTRUP,

i Jylland.

Randsbommer i Nørrejylland, men fik først efter 11 Aars Forløb Søn (300 Rdr.) som anden Randsbommer og blev 1730 Justitsraad. Han havde en stærk Følbred og beholdt sin Randskraft og fik gode Lune indtil sine sidste Dage. Den 24de Juni 1742 døde han paa Ristrup i den høje Alder af 86 Aar. Han fik af Samtiden det Studnaal, at han havde været en Fjende af Falskhed og Forfikkelse, en god Christen, rebelig og uegennyttig Borger og paa-lidelig Ven. Med sine Børns Undervisning hyselsatte han sig meget, end-skjont han havde en dygtig Huslærer. Om denne skriver han til sin Ven og Belynder, den senere Generallieutenant Johan Rangau: „Han skriver læselig, men noget præstelig, hvilket han inden en Maaned kan aflægge.“ Løger Keenberg levede, som det heber i hans Liv og Levned, „efter sin Stand, var en Ven af fornuftigt og muntert Selskab, en ikke mindre god Vært end fornøjet Gæst“. I sin Tid havde han et anset Navn som Digter og satte ved sit i Haandskrift udbredte Verk „Forsamlingen paa Parnas“, hvori han gennemhæglede alle sin Tids Rimsmæde, næsten hele den poetiske Verden i Bevægelse. Han rimede med Lethed og skrev selv derom til den oven nævnte Johan Rangau til Bramminge og Trølev Kloster: „Nøg kan ikke leve uden at rime eller rime uden at give Dem Pært deraf. Min Ensomhed sætter mig i ond Lune, og den Lune fører intet af sig uden Satprex. Hvidindtil har jeg angrebet onde Poeter, nu fører jeg Krig med flette Præster og urimelige Følk“. De bedste af alle hans Vers ere maaske de to Drilkeviser, „I et Vinhus“ og „Kommer I Filosofister“, hvilke han oversatte 1702. Han var gift med Magdalene Broberg og havde med hende elleve Børn, af hvilke de fem naaede den modnere Alder; en af dem, Christian Keenberg, var Diplomat og i nogle Aar Legationssekretær i Berlin, hvor han nogen Tid var chargé d'affaires, hvilket i øvrigt den Gang var noget usædvanligt for en dansk

Mand, i det mindste naar han var af borgerlig St.; han blev tilbagekaldt 1716 og døde et Par Aar efter.

Som Gjer af Ristrup havde Løger Keenberg i længre Tid meget travlt „med at bygge Borgegaarden om og ligeledes med at opføre en Øen- og Høstestald i Løbeegaarden samt anlægge Haven ligesom og med at tilfælde det fulde Hartkorn“, for at Gaarden kunde være en fuldstændig Sædegaard. Om dette sidste er dog intet videre besjendt, end at han 1713 kjøbte en fri Bondegaard i Tilst Sogn, Gjeding By, hvis Hartkorn var 7 Adr. 2 Sldr. 3 Fd. Da den ældste Søn længe før Faderen havde forladt det timelige, og den anden Søn Matthias Keenberg var død i Ungarn som Kriger, tilfaldt Ristrup efter Faderens Død den tredje Søn Major Frederik Keenberg, der tillige med sin Hustru Fru Beate Dorteja Bjelke i Aaret 1755 omstiftede Tiden med Ewigheben uden at efterlade sig Livsarvinge. Majorens Søster Christiane Marie Keenberg, der var død 1734, havde været gift med Christian Teilmann til Endrupholm, Nørholm og Lunderup (død 1749), og af deres Børn arvede den fjerde Søn Morten Teilmann til Strumsager Ristrup. Han var født 1725, blev med to af sine ældre Brødre ablet 1751 og døde 1781. Hans Hustru Fru Mette Gersdorff, der var Datter af Christoffer Frederik Gersdorff til Røsgaard og Margrete Rosenørn, var født 1735 og døde 1757. Deres eneste Datter, Margrete Mette de Teilmann, der var født faa Dage før Moderens Død, arvede efter Faderen Ristrup og var gift med Justitsraad Peter v. Wormffjold, der tilfaldt blev Deputeret i Rentekammeret, Konferens- raad og Stortings af Dbr. og døde 1824 i en Alder af 74 Aar. Han folgte største Dele af det betydelige Gøds, der 1770 udgjorde 131 Adr. Hartkorn, i Søbro, Risbjerg, Faarup, Søften, Trige og Tilst Sogne. Hans Enke afhænbode i Aaret 1830

RISTRUP,

i Jylland.

Ristrup til Handelshuset P. H. K. e i Aarhus, som atter i December 1835 folgte Gaarden for 54,000 Rdlr. til en Løfter R. J. C. ohen fra Hamborg, der efter noget over to Aars Forløb 1838 afhændebe den til den nuværende Ejer Hr. Folsach for 58,500 Rdlr. Han har anvendt ikke lidet Bekostning paa at mærgle og affixe Støberne og paa at udbedre Bygningerne.

Ristrups Hartorn Ager og Eng er $43\frac{1}{2}$ Tde, Skovstylden „ 4 Stpr., Møllestylden 1 Tde, og Fladeindholdet er 273 Tdr. Land Ager, 86 Tdr. Land Eng og 96 Tdr. Land Skov. Desuden drives i Følge Regeringens Tilladelse

en tidligere Fæstegaard, „Hængebegaard“, hvis Hartorn er $5\frac{1}{2}$ Tde og Fladeindhold 52 Tdr., under Hovedgaarden, og paa dens Mark byggedes der 1845 en hollandsk Vejrmølle, som er bortforpagtet. Hovedbygningen, der bestaar af 3 Kloje, er ligesom de fleste af Ladebygningerne af Bindingsværk. Paa første Prioritet indstaa i Gaarden to Legater, som ere stiftede af Major Frederik Keenberg og hans Hustru, det ene paa 2,000 Rdlr. for Witten Keenberg og det andet paa 1,250 Rdlr. for Skolelærere i Sabro og for fattige paa Gaardens forrige Gods.

